

PRIKAZI I OSVRTI

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu historiju

Broj 61
Godina XXXI
Maj, 2026.
[str. 255–258]

© Monos 2026

Nedim Musić, Monografija RK "Gračanica" – I dio (1956–1992)

Autorsko izdanje, Gračanica 2025, cca 1000 str.

Ova knjiga autora mr. sc. Nedima Musića, ekonomskog stručnjaka, društvenog i sportskog radnika u Gračanici, rezultat je obimnih višegodišnjih istraživanja i po svom obimu i dokumentarnosti nadilazi većinu dosadašnjih monografskih djela iz oblasti sportske historije, ne samo na lokalnom nivou, već i šire. Riječ je o prvom tomu obima blizu 1000 stranica, dok je drugi u pripremi i, prema svemu sudeći, bit će podjednako obiman. Vremenski okvir prvog dijela obuhvata period od osnivanja Rukometnog kluba u Gračanici 1956. godine do 1992. godine, odnosno do prelomnog historijskog trenutka obilježnog sticanjem nezavisnosti Bosne i Hercegovine i početkom rata.

Polazeći od jubileja sedamdesete godišnjice Kluba, autor je svjesno izbjegao model prigodničarske publikacije opterećene hvalospjevima i patetikom. Umjesto toga, rukopis je koncipiran kao dokumentarno utemeljena studija, zasnovana na sistematski prikupljenoj građi i kvantitativnim pokazateljima, pri čemu je istraživački postupak doveden do visokog stepena detaljizacije. Takav pristup rezultirao je djelom koje u znatnoj mjeri poprima karakter arhivske zbirke strukturirane u formi monografije, čime se otvara prostor za njegovu višestruku upotrebu u budućim istraživanjima sportske, ali i šire društvene historije.

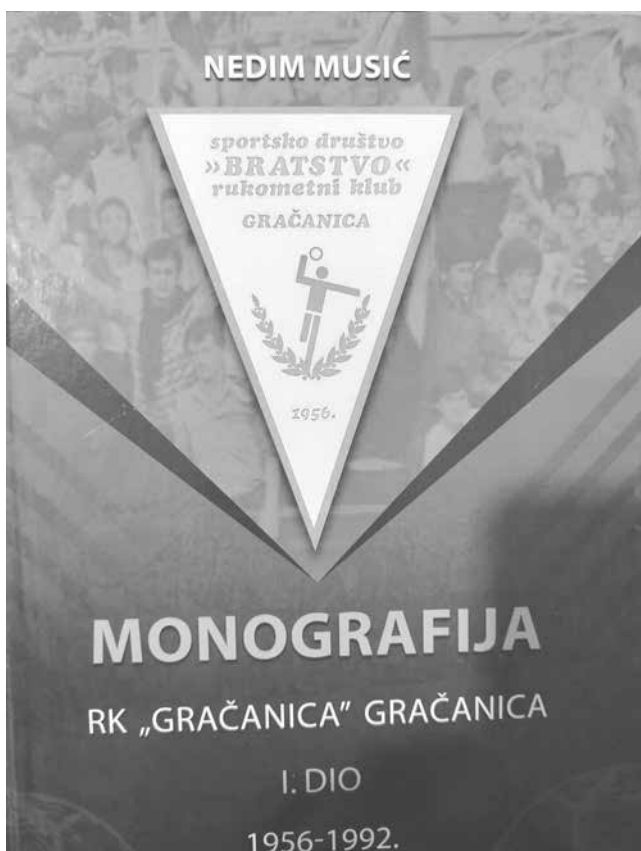
Ekonomista po struci i dugogodišnji sportski radnik, jedan od najuspješnijih predsjednika Rukometnog kluba u njegovoj historiji, Musić pokazuje visoku svijest o autorskoj odgovornosti. Kao "nehistoričar", pristupa građi s naglašenim oslanjanjem na provjerljive izvore i empirijske podatke. Prikupljena građa je obimna, raznovrsna i sistema-

tizirana na način koji omogućava njenu preglednost i analitičku upotrebljivost, pri čemu originalni dokumenti i njihovi faksimili često preuzimaju primarnu ulogu u prezentaciji rezultata.

Metodološki, rad se oslanja na hronološki princip izlaganja, uz komparativni pristup tamo gdje se razmatra položaj gračaničkog kluba u odnosu na druge sredine. Posebno obilježje predstavlja izrazita kvantifikacija podataka: rezultati utakmica, učinak igrača, sastavi ekipa i drugi aspekti djelovanja Kluba sistematski su predstavljeni u tabelarnom obliku. Time se uspostavlja visok stepen provjerljivosti i objektivnosti, a prostor za proizvoljne interpretacije svodi na minimum.

Takav pristup omogućio je izbjegavanje uobičajenih slabosti u literaturi o sportskoj prošlosti, prije svega oslanjanja na subjektivna sjećanja i nekritički reproducirane narative. Status i značaj pojedinaca određeni su isključivo na osnovu mjerljivih pokazatelja (broj nastupa, golova, minuta i sl.), čime se uspostavlja jasan kriterij valorizacije i izbjegava proizvoljno "proizvođenje legendi".

S druge strane, naglašena kvantifikacija i težnja ka potpunoj dokumentiranosti rezultiraju znatnim obimom građe, što mjestimično utiče na narativnu prohodnost teksta. Knjiga se, stoga, u manjoj mjeri može čitati kao kontinuirani narativ, a u većoj mjeri funkcioniše kao referentna baza podataka. Također, iza brojki ne dolaze uvijek do izražaja individualne sudbine aktera niti širi društveni ambijent u kojem se odvijao sportski život, što može nedostajati onim čitaocima koji i u ovakvim djelima traže više "atmosfera" (u nedostatku boljeg izraza) i živosti.

U tom kontekstu posebno je indikativno podsjetiti na one segmente lokalnog sportskog života koji izmiču statističkoj obradi. Među njima se izdvaja kulturna poslastičarnica u centru Gračanice, kod "Majstora" Mursela Šerifovića, preko puta starog kina, koja je godinama bila stalno okupljalište rukometnih asova i vodećih aktera sportske Gračanice te, u punom smislu riječi, neformalni štab Kluba. Upravo tu su se analizirale utakmice, sastavljale selekcije, obavljale psihološke i motivacione pripreme, ali i – živjelo za rukomet. Takvi prostori i događaji nose onu teško uhvatljivu dimenziju sporta koju ni najpreciznije brojke ne mogu u potpunosti dočarati – ni atmosferu, ni duh vremena, ni likove rukometnih asova kojima su se divila čitava pokoljenja: Halida Dude, braće Žunića, Bore Žuže, Emira Tihića i drugih.

Autor je, međutim, svjesno izbjegao subjektivizam i lične impresije, nastojeći izbjeći pristrasnost i potencijalne interpretativne pogreške. Opredjeljenje za "brojke" kao temeljni izraz analize omogućilo je visok stepen metodološke pouzdanosti, iako takav pristup, po svojoj prirodi, ne obuhvata emocionalni i iskustveni sloj sportskog života. Upravo u toj odluci nalazi se i puno opravdanje njegova pristupa: ostati na sigurnom tlu arhivske građe i statističke evidencije, dok se prostor za narativne rekonstrukcije i interpretacije prepušta drugim istraživačima.

Struktura knjige je pregledna i logički organizirana. Nakon uvodnih poglavlja, u kojima se daje pregled razvoja rukometa u svijetu, Jugoslaviji i Bosni i Hercegovini, slijedi detaljna hronika Rukometnog kluba "Gračanica". Periodizacija je izvedena po desetljećima (1962–1972, 1972–1982, 1982–1992), pri čemu svaka cjelina sadrži sumarne statističke preglede i analitičke prikaze rezultata. Posebnu vrijednost predstavljaju i kraći osvrti na društveno-ekonomski razvoj Gračanice, koji omogućavaju da se sportski razvoj sagleda u širem kontekstu društvenih promjena.

Analiza rezultata pokazuje da se gračanički klub u posmatranom periodu kretao unutar stabilne "zlatne sredine", bez izraženih vrhunskih dometa, ali uz kontinuitet djelovanja i institucionalnu stabilnost. Istovremeno, Klub je imao značajnu društvenu funkciju: okupljao je mlade, stvarao trajne društvene veze i učestvovao u oblikovanju lokalnog identiteta i osjećaja pripadnosti zajednici. U tom smislu, rukomet u Gračanici predstavljao je više od sporta – bio je važan segment društvenog života.

Knjiga, posmatrana u cjelini, ima izrazitu dokumentarnu vrijednost. Sistematski prikupljena i obrađena građa čini je trajnim i pouzdanim izvorom za buduća istraživanja, ne samo sportske, nego i društvene historije lokalne zajednice. U meto-

dološkom smislu, autor se opredijelio za princip potpune evidencije i provjerljivosti, čime je osigurao visok nivo pouzdanosti podataka.

Sve u svemu, monografija Nedima Musića predstavlja prvo sistematsko i naučno relevantno djelo o historiji jedne sportske organizacije u Gračanici. Njena osnovna vrijednost ogleda se u obimu prikupljene građe, dosljednoj primjeni kvantitativnih metoda i visokom stepenu

dokumentarnosti. Kao takva, knjiga ima trajan značaj za istraživače, ali i za razumijevanje razvoja lokalne zajednice u drugoj polovini 20. stoljeća. Istovremeno, onwa potvrđuje da sport, u lokalnim okvirima, može biti važan nosilac kolektivnog identiteta, kontinuiteta i društvene kohezije.

Omer Hamzić